

هفت روزنامه حقوق بشر در خدمت اطلاع رسانی مسؤولانه گام برمی دارد اما محتوای خبرهای وارده لزوماً تعیین کننده خط مشی بنیاد آرمان شهر نیست. آرمان شهر یک نهاد مستقل و غیر انتفاعی شهروندی است که به هیچ دسته اقتصادی، سیاسی، مذهبی، قومی، و هیچ دولتی وابستگی ندارد. آرمان این نهاد، ایجاد بسترها مناسب برای تأمین خواسته های اجتماعی برای دموکراسی، حقوق بشر، عدالت و قانون مداری و نیز پرداختن به ابتکارات فرهنگی و نشر کتاب در خدمت به شکل گیری آگاهی جمعی شهروندان است. بنیاد آرمان شهر در راستای تبادل اندیشه و گفتگو در قلب آسیا با هدف ایجاد همبستگی، پیشرفت و صلح، می کوشد. بنیاد آرمان شهر عضو فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر (FIDH) است. [وبسایت آرمان شهر](#)

رصد اخبار داخلی در چهارماه گذشته و پس از سقوط کابل نشان می دهد که این کشور با فقر و گرسنگی بی پیشینه ای رو به رو است. جمعیت بیکاران و گرسنگان روز به روز فزونی می گیرد و تقریباً هیچ کمکی وجود ندارد. با این حال مقاومت مدنی علیه گروه طالبان محکم تر و مداوم تر شده است. زنان در خط نخست این مبارزه مدنی قرار دارند که به هر بهانه ای به خیابان آمده و از مطالبات بحق شان دفاع می کنند. در شماره نهصد و چهارم خبرنامه، اخبار و رویدادهای افغانستان را که از ۱۴۰۰/۹/۲۳ تا ۱۴۰۰/۱۰/۹ در بر می گیرد، گردآوری کرده ایم.

تظاهرات زنان در کابل ۲ جدی / دی ۱۴۰۰. عکس از آسوشیتدپرس

نقض فاحش حقوق بشر

رییس پیشین ستاد ارتش: در هفته های پایانی جنگ، ۴۰۰۰ نیروی امنیتی کشته و ۱۰۰۰ تن ناپدید شدند
۸ صبح ۱۴۰۰/۱۰/۹ یاسین ضیا، رییس پیشین ستاد ارتش به واشنگتن پست گفته است که در هفته های پایانی سقوط حکومت پیشین، مرگبارترین درگیری ها برای ارتش رقم خوردند بود.

ادامه کشتارهای طالبان؛ دو افسر پیشین ارتش تیرباران شدند و یک افسر ناپدید شد

ایندهی‌پندت فارسی ۱۴۰۰/۹/۲۴ در تازه‌ترین مورد از کشтарها و ناپدیدشدن نیروهای نظامی و انتظامی دولت پیشین افغانستان به دست طالبان، سه‌شنبه شب ۲۳ قوس/آذر، همایون دلشاد و ضیاء‌الدین پهلوان، از افسران پیشین ارش، در قندوز و جوزجان تیرباران شدند. همچنین، بشیر احمد، عضو نیروهای ویژه پولیس در زابل، ناپدید شده است.

شکنجهٔ یک فرمانده ارش پیشین توسط طالبان در کابل

داعش مسؤولیت حمله بر ریاست پاسپورت در کابل را بر عهده گرفت

۸ صبح ۱۴۰۰/۱۰/۴ طبق گزارش رسانه‌های بین‌المللی، داعش مسؤولیت انفجار روز پنج‌شنبه در شهر کابل را که در نزدیکی ریاست پاسپورت اجرا شد، بر عهده گرفته است.

طالبان جسد فرد متهم به دزدی را در شهر «پل‌خمری» بغلان آویزان کردند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۹/۲۸ مسؤولان محلی گروه طالبان در ولایت بغلان تأیید می‌کنند که این گروه جسد یک فرد متهم به دزدی را در شهر پل‌خمری، مرکز این ولایت آویزان کرده است.

نظامیان طالبان باشندگان قریه سفیدآب ولسوالی ناهور را تهدید کردند

۸ صبح ۱۴۰۰/۹/۲۶ باشندگان قریه سفیدآب بر جگی ولسوالی ناهور ولایت غزنی، روز پنج‌شنبه، ۲۵ قوس/آذر، در تماس با صبح گفتند که روز سه‌شنبه، ۲۳ قوس، نیروهای طالبان وارد این قریه شدند و ضمن تلاشی خانه‌ها، مردم محل را تهدید کردند.

دو نیروی طالبان در تخار از سوی افراد ناشناس کشته شدند

رییس دانشگاه «سلطان محمود غزنوی» دو ماه پس از اختطاف کشته شد

یک عالم دین در کابل ترور شد

کودکی در فاریاب با «پیپ سیروم» کشته شده است

تفنگداران ناشناس یک جوان را در پکتیا کشتند

رسانه‌ها و آزادی بیان

یک خبرنگار در حمله با چاقو در شهر کابل زخمی شد

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۹/۲۸ جاوید یوسفی، خبرنگار خبرگزاری خصوصی «افق» شام امروز ۲۸ قوس/آذر در حمله‌ی مردان ناشناس با چاقو در «دشت‌برچی» شهر کابل زخمی شده است.

دستور طالبان به خبرنگاران دایکندي: زبان پشت‌تو یاد بگيريد

ایندهی‌پندت فارسی ۱۴۰۰/۱۰/۲ حاجی راشد، معاون استاندار طالبان در دایکندي، به خبرنگاران شبکهٔ محلی راديو نسيم اخطار داد که اگر به زبان پشت‌تو صحبت نکنند و گزارش‌هایشان را بدون تأیید او منتشر کنند، پخش برنامه‌های این راديو را متوقف می‌کند.

طالبان عارف نوری صاحب امتیاز شبکهٔ تلویزیونی نورین را بازداشت کرده‌اند

رادیو آزادی ۱۴۰۰/۱۰/۶ انجمن ژورنالیستان آزاد افغانستان می‌گوید که محمدعارف نوری صاحب امتیاز شبکهٔ تلویزیونی خصوصی نورین ظاهراً از سوی طالبان در کابل بازداشت شده است.

یک خبرنگار: طالبان مرا بازداشت کرده و به خانواده‌ام به دروغ گفتند حادثه ترافیکی کردند

افغانستان اینترنشنال ۱۴۰۰/۱۰/۷ شاهپور فرهمند، خبرنگار در صفحهٔ تویترش نوشته است طالبان شب دوشنبه، ۷ جدی/دی «هنگامی که می‌خواستم به سوی خانه بروم مرا بازداشت کردند.» او گفته «بدتر از همه اینکه طالبان به شماره تلفن خانه ما زنگ زدند و گفتند شاهپور حادثه ترافیکی کرده و وضعیتش خراب است.»

کوچ اجباری

پایان کار هیات بررسی کوچ اجباری در دایکندي؛ در حق بي جاشده گان ظلم شده است

۸ صبح ۱۴۰۰/۹/۲۶ هیات بررسی کوچ اجباری در دایکندي، ادعای ملکيت زمين هاي بي جا شد گان از سوي يك تعداد افراد را رد كرده و گفته است که آنان هيچ حقی ندارند. اين هيأت حدود ده روز پيش شروع به کار كرده بود.

شهروندان اهل هنود و سیک افغانستان خواهان بازگرداندن زمین هاي شان شدند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۲ انعام الله سمنگاني، معاون سخنگوی گروه طالبان روز پنجشنبه، ۲ جدي/ادي در رشته تویتی گفته که هيأت رهبری شورای اهل هنود و سیک های افغانستان این موضوع را در دیدار با عبدالکبیر، معاون سیاسی نخست وزیر طالبان مطرح کرده است.

زنان

اعتراض زنان در کابل؛ جای ملا منبر است نه اداره

اینديپندنت فارسي ۱۴۰۰/۹/۲۵ حرکت خودجوش زنان مبارز افغانستان در ادامه اعتراضها به وضعیت زنان در افغانستان، اين بار در شهرهای کابل و مزار شریف راهپیمایی اعتراضی با موضوع فقر و گرسنگی روزافزون در افغانستان را برگزار کرد.

زنان معارض در کابل بار دیگر خواستار حق آموزش، کار و مشارکت در حکومت شدند

راديو آزادی ۱۴۰۰/۱۰/۷ گروهی از زنان در يك خانه در محل نامعلومی در کابل گرد هم آمدند و خواهان آموزش، کار و مشارکت سیاسی در حکومت شدند. شمار آنها به حدود ۲۰ تن می رسد و همه يك صدا شعار سردادند و گفتند که حذف زنان و دختران از جامعه ناممکن است.

زنان در کابل به حمایت از اعتراضات پنجشیر به جاده ها برآمدند

زنان معارض در کابل: طالبان ما را تهدید کرده اند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۲ اين زنان که روز پنجشنبه، ۲ جدي/ادي در خانه ای در شهر کابل گردهم آمده بودند، گفتند که استخبارات طالبان مانع تظاهرات آنان در شهر کابل شده و از طریق تلفن به اعضای گروه های اعتراضی اخطار داده است.

طالبان زنان معارض را تهدید به مرگ کرده اند

نيمرخ ۱۴۰۰/۱۰/۸ دست کم پنج زن معارض در گفت و گو با نیمرخ تأیید کرده اند که به خاطر مقاومت و اعتراض شان عليه طالبان به صورت مستقیم و غیرمستقیم از سوی افراد این گروه تهدید به مرگ شده اند.

زنان در کابل شب يلدا را با «پیام سیاسی» تجلیل کرددند

نيمرخ ۱۴۰۰/۱۰/۱ اعضای جنبش زنان عدالتخواه زنان پس از برگزاری جشن باستانی شب چله عکس های يلدایی شان را در شبکه های اجتماعی منتشر کرده نوشته اند که خورشید بر تاریکی پیروز خواهد شد.

طالبان حمام های زنانه را در شهر مزار شریف تعطیل کرددند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۸ منابع مردمی در ولايت بلخ تأیيد می کنند که نیروهای گروه طالبان حمام های زنانه، حمام های عمومی مردانه، سوناها و استخرها را در شهر مزار شریف، مرکز این ولايت تعطیل کرده اند.

شماری از زنان معارض در کابل از امريكا خواستند تا پول های افغانستان را آزاد کند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۸ شماری از زنان روز چهارشنبه، ۸ جدی/دی در یک اعتراض خیابانی در شهر کابل خواستار آزادسازی ذخایر ارزی بانک مرکزی افغانستان از سوی ایالات متحده امریکا شدند. این زنان گفته‌اند که وضعیت اقتصادی کشور در حال بدترشدن است و جامعه جهانی باید یک‌صدا خواستار آزادسازی پول‌های منجمدشده افغانستان شوند.

پولیس‌های زن حکومت پیشین: زندگی در سایه ترس و فقر

دویچه‌وله دری ۱۴۰۰/۱۰/۸ زنانی که در صفوف نیروهای امنیتی حکومت پیشین افغانستان کار می‌کردند، حالا نه تنها کار و منبع درآمد خود را از دست داده اند، بلکه در ترس و هراس زندگی می‌کنند.

حقوق اقتصادی، سیاسی و مدنی

روزنامه بوستون هرالد: طالبان رقبای قومی اش از جمله هزاره‌ها را عمدتاً گرسنه نگه می‌دارند

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۲ روزنامه امریکایی بوستون هرالد در مطلبی نوشته است که طالبان رقبای قومی اش از جمله هزاره‌ها را عمدتاً گرسنه نگه می‌دارند و به آن‌ها اجازه تجارت در بازار را نمی‌دهند. این روزنامه به‌طور مشخص از بازارهای بامیان یاد کرده است که به هزاره‌ها اجازه تجارت داده نمی‌شود.

طالبان دارایی‌های رئیس مجلس پیشین افغانستان را مصادره کرد

افغانستان اینترنشنال ۱۴۰۰/۹/۲۴ منابع تأیید کرده‌اند که افراد طالبان خانه، شرکت، دفتر، وسایط و ذخایر تیل در پارک‌های صنعتی، و دیگر دارایی‌های میر رحمان رحمانی، رئیس مجلس پیشین افغانستان را مصادره کرده است. گفته می‌شود چند تن از افراد او نیز بازداشت شده‌اند.

يونسکو: سیستم آموزشی افغانستان از تبعیض جنسیتی رنج می‌برد

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۹ سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متعدد (يونسکو) در تازه‌ترین گزارش خود گفته است که سیستم آموزشی افغانستان از تبعیض جنسیتی رنج می‌برد. این گزارش که روز چهارشنبه، ۸ جدی/دی زیر عنوان «حق آموزش؛ در افغانستان چه چیزی در خطر است؟» منتشر شده، از حکومت افغانستان [فعلاً حکومت سپرست طالبان] خواسته است که به تعهدات خود برابر فراهم کردن زمینه آموزش بدون تبعیض عمل کند.

طالبان به نیروهایش در قندهار: کارمندان نظام پیشین را از صفوف خود بیرون کنید

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۹/۲۹ کمیسیون تصفیه صفوف طالبان در قندهار امروز (دوشنبه، ۲۹ قوس/آذر) با نشر اطلاعیه‌ای گفته است تمامی نیروهای این گروه مؤلفاند تا «از صفوفشان کسانی را که در نظام پیشین بودند و یا هم به اعمال غیرشرعی مشغول‌اند، بیرون کنند».

کمیسیون تصفیه صفوف طالبان حدود ۲ هزار نفر را پاکسازی کرد

بی‌بی‌سی فارسی ۱۴۰۰/۱۰/۳ انعام الله سمنگانی، از سخنگویان طالبان در توبیتی نوشته است که از جمله افراد پاکسازی شده روسای ولایت‌ها نیز هستند که شماری از آنان «بازداشت» شده‌اند و پرونده‌های آن‌ها به دادگاه‌های طالبان فرستاده شده است. این کمیسیون «پس از بررسی‌ها تاکنون ۱۸۹۵ نفر را از میان طالبان تصفیه کرده است.»

طالبان ۲۱ نظامی با تجربه در وزارت دفاع ملی را برکنار کرده‌اند

طالبان نهادهای انتخاباتی و وزارت‌های دولت در امور صلح و امور پارلمانی را از ساختار اداری حذف کرده‌اند

خامه پرس ۱۴۰۰/۱۰/۲ براساس فیصله کابینه طالبان، کمیسیون‌های مستقل انتخابات و شکایات انتخابات و وزارت‌های دولت در امور صلح و امور پارلمانی از ساختار اداری دولت حذف شده است. طبق این فیصله، کمیسیون مستقل حقوق بشر با «اصلاح نام آن» ابقا شده است.

طالبان: سلمان‌ها در اصلاح ریش سنت نبوی را رعایت کنند

طالبان استفاده از «عکس و مجسمه» زنان در دکان‌های هرات را ممنوع کردند

توصیه‌نامه طالبان به رانندگان: موسیقی نشنوید و «زنان بی حجاب» را به موتراهای تان راه ندهید

طالبان در دولت یار غور: مردان بدون ریش و شنوندگان موسیقی شلاق می‌خورند

فقر و گرسنگی

فقر شهروندان افغانستان را به پیوستن با گروه داعش ترغیب می‌کند

۸ صبح ۱۴۰۰/۹/۲۵ به نقل از خبرگزاری آناتولی ترکیه، شهروندان افغانستان به علت فقر و گرسنگی، به گروه داعش ملحق می‌شوند. طبق معلومات این گزارش، گروه داعش برای کسانی که به این گروه یکجای شود، ماههانه حدود ۲۷۰ تا ۴۵۰ دلار امریکایی معاش پیشنهاد می‌کند.

اعتراض علیه طالبان در بادغیس؛ «کمک‌ها به نزدیکان طالبان توزیع می‌شود»

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۹/۲۵ شماری از ساکنان ولایت بادغیس بهشمول زنان در یک تجمع اعتراضی در شهر قلعه‌نو، مرکز این ولایت مدعی شدند که کمک‌ها به افراد نزدیک به گروه طالبان توزیع می‌شود.

عکس: Getty Images

فقر و بیکاری روزافزون؛ یک خبرنگار در بدخشان مجبور شد اموال خانه‌اش را بفروشد

۸ صبح ۱۴۰۰/۱۰/۲ وحیدالله عمری، یک تن از خبرنگاران ولایت بدخشان که بیش از هشت سال با رسانه‌های مختلف در این ولایت کار کرده است، به دلیل فقر و بیکاری، اموال خانه خود را در شهر فیض‌آباد به فروش گذاشته است.

یک آموزگار در کندهار به دلیل گرسنگی جان باخت

صبح کابل ۱۴۰۰/۱۰/۸ خبرنگاران کندهار به نقل از داکتران شفاخانه میروبیس کندهار، گزارش داده‌اند که این آموزگار حدود چهار روز بی‌هم غذا نخوردده بود و سرانجام شب گذشته جان باخت.

مقاومت

شماری از باشندگان پنجشیر به خاطر کشته شدن یک جوان تظاهرات کرده اند

رادیوآزادی ۱۴۰۰/۱۰/۵ در بی کشته شدن یک جوان در پنجشیر شماری از باشندگان این ولایت امروز (یکشنبه ۵ جدی/دی) در ولسوالی عنابه دست به تظاهرات زدند.

دومین روز اعتراضات با حضور زنان در پنجشیر؛ «هیچ کسی از دست طالبان در امان نیست»

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۶ اعتراض مردم پنجشیر به کشته شدن یک جوان غیرنظامی از سوی نیروهای طالبان در این ولایت وارد دومین روزش شد. در دومین روز این اعتراضات زنان نیز شرکت داشتند. معترضان خواستار به کیفر رساندن عاملان این قتل شدند.

مهاجرت

روسیه ۲۰۰ تن را از افغانستان خارج کرد

اصبح ۱۴۰۰/۹/۲۷ خبرگزاری تاس روسیه شب، ۲۷ قوس، به نقل از وزارت خارجه این کشور گزارش داده است که هواپیماهای نظامی حامل کمک‌های بشردوستانه به کابل، در برگشت ۲۰۰ تن از شهروندان روسیه، قرقیزستان و افغانستان را از کابل به مسکو منتقل کرده است.

طالبان پروازهای تخلیه آمریکا در فرودگاه کابل را متوقف کرد

ایندیپندنت فارسی ۱۴۰۰/۱۰/۲ دو هفته است که طالبان پروازهای تخلیه افراد مدنظر آمریکا از فرودگاه کابل را که از طریق شرکت هواپی قطر اجرا می‌شد، متوقف کرده است. منابع آگاه از بروز اختلاف‌هایی میان طالبان و مقام‌های قطری بر سر انتقال جنگجویان طالبان به خارج از افغانستان خبر داده‌اند.

کودکان پناهجو در زندان‌های ترکیه

بی‌بی‌سی دری ۱۴۰۰/۱۰/۶ بی‌بی‌سی به تصاویری دست یافته که کودکان پناهجوی افغان را در زندانی در ترکیه نشان می‌دهد. این پناهجویان می‌گویند نیروهای امنیتی ترکیه در مسیر یونان در بحر بازداشت‌شان کرده و سه‌هفت‌های است که در بندند. وزارت داخله ترکیه در صحبت با بی‌بی‌سی وجود چنین بازداشتگاهی را رد کرد.

۱۴۵۰ کودک افغان بدون والدین خود به امریکا منتقل شده‌اند

اصبح ۱۴۰۰/۱۰/۷ رسانه‌های امریکایی گزارش داده‌اند که دست کم یک هزار و ۴۵۰ کودک افغان بدون والدین خود به امریکا منتقل شده‌اند و شماری ممکن هرگز با خانواده‌هایشان یک‌جا نشوند.

افغانستان و جهان

صدور شناسنامه افغانستانی برای جهادی‌های خارجی به کمک طالبان

ایندیپندنت فارسی ۱۴۰۰/۹/۲۵ شماری از اعضای سازمان تروریستی جماعت انصار‌الله تاجیکستان و جهادی‌های پاکستانی، اخیراً در کابل و بدخشان به کمک طالبان شناسنامه‌های افغانستانی دریافت کرده‌اند.

روسیه خواستار تشکیل دولت فراغیر در افغانستان شد

ایندیپندنت فارسی ۱۴۰۰/۹/۲۷ ضمیر کایلوف، نماینده ویژه روسیه برای افغانستان بر ایجاد دولت فراغیر در افغانستان تأکید کرد و گفت در صورتی که طالبان برای تشکیل چنین دولتی تلاش نکند، قدرت را از دست خواهد داد.

سازمان ملل برای راه اندازی مجدد اقتصاد افغانستان بودجه هشت میلیارد دالری در نظر گرفته است

اصبح ۱۴۰۰/۹/۲۷ سازمان ملل متحد اعلام کرده است که برای راه اندازی مجدد اقتصاد افغانستان، بودجه هشت میلیارد دالری را در نظر گرفته است.

حامد کرزی خواستار همکاری جهان با طالبان شده است

۸ صبح ۱۴۰۰/۱۰/۲ حامد کرزی، رئیس جمهور پیشین، در مصاحبه با شبکه سی ان ان خواستار همکاری جهان با طالبان شده است. رئیس جمهور پیشین گفته است: «واقعیت این است که طالبان اکنون مقامات رسمی (بالفعل) کشور هستند.»

مل متحد قطع نامه‌ای را تصویب کرد که کمک‌های بشری امریکا به افغانستان را تسهیل می‌کند

دویچه‌وله فارسی ۱۴۰۰/۱۰/۲ شورای امنیت سازمان ملل متحد روز چهارشنبه قطع نامه پیشنهادی ایالات متحده امریکا را به اتفاق آراء تصویب کرد که کمک‌های بشردوستانه به افغانستان را که در آستانه سقوط اقتصادی قرار دارد، تسهیل می‌کند.

اشرف غنی به فهرست نهایی فاسدترین افراد سال راه یافت

اطلاعات روز ۱۴۰۰/۱۰/۶ پروژه گزارش‌دهی فساد و جرایم سازمان بافته (OCCRP) اعلام کرده است که محمد اشرف غنی احمدزی رئیس جمهوری فراری افغانستان به «فهرست نهایی فاسدترین فرد سال» راه یافته است.

اشرف غنی: اشتباہ من اعتماد به آمریکا و شرکای بین‌المللی بود

بی‌بی‌سی فارسی ۱۴۰۰/۱۰/۹ محمد اشرف غنی، رئیس جمهور پیشین افغانستان در نخستین گفتگوی رسانه‌ای خود پس از تسلط طالبان بر افغانستان می‌گوید که فرار او از کشورش در ۱۵ آگوست/آوت، یک تصمیم ناگهانی بود و زمانی اتفاق افتاد که نیروهای امنیتی او در ارگ به او گفتند که دیگر قادر به محافظت او و پایتخت نیستند.

آرمان شهر

کتاب خانه آنلاین حقوق بشر آرمان شهر

آرمان شهر، بخشی از فعالیت‌های خود را به ایجاد کتاب خانه آنلاین حقوق بشر اختصاص داده است. هدف از راهاندازی این کتاب خانه، ایجاد جامع ترین پایگاه اطلاعاتی در این زمینه است. کوشش ما بر این است که تمام عهدنامه‌ها و اسناد حقوق بشری به زبان فارسی را در یک کتابخانه مجهر گرد آوریم. در این بخش می‌توانید از استناد بین‌المللی و ملی، مقالات، گزارش‌ها، اعلامیه‌ها و گزارش‌های چندرسانه‌ای بهره‌مند شوید.

انتشارات آرمان شهر

همچنین برای دسترسی به کتاب‌های انتشارات آرمان شهر در زمینه های حقوق بشر و عدالت، حقوق زنان، شهروند و دموکراسی، فرهنگ و ادبیات به لینک بالا مراجعه کنید.

منابع این شماره: اطلاعات روز، روزنامه ۸ صبح، بی‌بی‌سی فارسی، ایندیپندنت فارسی، بی‌بی‌سی دری، خبرگزاری اسپوتنیک، رادیوآزادی، افغانستان اینترنشنال، نیم‌رخ مدیا، دویچه‌وله فارسی، دویچه‌وله دری، خامه‌پرس، صبح کابل.